การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครู โรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

The Lesson Study of Ban Mae Jong School Teachers, Amphoe Doi Saket, Chiang Mai

วราภรณ์ วงษาปัน (Waraporn Wongsapan)[1*]
สำเนา หมื่นแจ่ม (Samnao Muenjaem)[2] จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์ (Chakparun Wichaakarawit)[3]
[1*,2,3] หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อีเมลผู้แต่งหลัก : **diary_along@hotmail.com** เบอร์โทร : 085-616-3611
วันที่รับบทความ 9 กรกฎาคม 2561 **วันที่แก้ไขบทความ** 31 ตุลาคม 2561 **วันที่ตอบรับบทความ** 6 พฤศจิกายน 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาครูของโรงเรียนแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ (2) เพื่อศึกษาการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครู จำนวน 6 คน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน นักเรียนจำนวน 12 คน และผู้ปกครองจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำเสนอการวิจัยโดยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพบริบทการพัฒนาครูของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 เป็นโรงเรียนวิถีพุทธที่บูรณาการการเรียนรู้ในวันสำคัญต่าง ๆ ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL) จึงทำให้โรงเรียนบ้านแม่จ้องประสบความสำเร็จตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ต่อมาคณะครูได้เข้ารับการอบรมโครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ได้นำความรู้ที่ได้มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมหน่วยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่บูรณาการในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมทุกเดือนเดือนละ 1 ครั้ง

Lampang Rajabhat University Journal

2. การพัฒนาครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูได้นำกระบวนการระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) การชี้แนะ (Coaching) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) และจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) เข้ามาช่วยในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนกระบวนการบริหารงานให้ครูมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นของครูอย่างตั้งใจ จัดตารางเวลาให้ครูสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ของวันอังคาร เวลา 14.00 – 16.00 น. โดยให้ครูนำประเด็นที่เป็นปัญหาการจัดการเรียนการสอนมานำเสนอที่ประชุม จากนั้นให้ครูที่ประสบความสำเร็จเล่าถึงวิธีการแก้ปัญหาในประเด็นนั้น ทุกคนฟังอย่างตั้งและร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์ สำหรับครูได้ปรับกระบวนการคิด เปลี่ยนวิธีการสอนในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนเข้าสู่ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งทางโรงเรียนบ้านแม่จ้องได้นำกระบวนการการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของชารีณี ตรีวรัญญู (2559: 20) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (See) และขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนผล (Reflect) มาประยุกต์ใช้กับบริบทของสถานศึกษาโดยกำหนดขั้นตอนการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนการสอนร่วมกัน (LS1) ขั้นที่ 2 ขั้นจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (LS2) ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการสอน (LS3) และขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนบทเรียน (LS4) ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเองและเปิดโอกาสให้กับตนเองที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปพร้อมกับนักเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 จากการถ่ายทอดความรู้เปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จนนักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ : การพัฒนาครู; การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Lampang Rajabhat University Journal

Abstract

This research aimed to study 1) the context of teacher development, and 2) Lesson Study of Ban Mae Jong School teachers, Amphoe Doi Saket, Chiang Mai. The target groups were 6 Ban Mae Jong school. The informants were 1 director, 12 students and 12 parents. The instruments used in this research were a document analysis form, an in-depth interview, a learning management observation form, an observation form of school administration, and focus group discussion guideline. This research was the qualitative analysis used to analyze the data, and then presented the research by descriptive method.

The research founded that;

1. The context of school was small-sized. It was the Buddhist oriented school that integrated learning with the important days based on the Office of the Basic Education Commission's policy, and with the integrated learning 8 units substances by Brain Based Learning: BBL. Even though the school was successful according to the Buddhist oriented school. After the teachers had joined professional learning community: PLC with Chiang Mai Rajabhat University, they used that knowledge in class once a month.

In terms of the development of teachers in the school, the director and teachers used mentoring, coaching, professional learning community: PLC, knowledge management: KM, learning organization: LO, and contemplative education to develop the school administration. The director changed the administration process to become more participating and open-minded. The meeting was provided to the teachers for two hours on Tuesdays during 2 p.m. – 4 p.m. in order to discuss and exchange the problem about learning management. The successful teachers shared and suggested the solution for those problems and allowed other teachers to give the opinion in positive and creative ways. Moreover; the teachers could adjust their thinking process and change their teaching methods to develop their students to become 21st century learner. The school applied the 3 steps of Lesson Study: LS –1) Plan 2) See, and 3) Reflect of Charinee Triwaranyu (2016, p.20) to school context by specifying the 4 steps of Lesson Study to develop the teachers that were 1) planning: LS1 2) making lesson plan: LS2 3) class observation: LS3 4) reflection: LS4. These processes affected to the development of teachers and gave themselves a chance to study and develop together with 21st century students. From knowledge transfer has been changed to the role of the director constructed the knowledge to students to learn by themselves to the truly and lasting knowledge. Lastly, teachers changed themselves.

Keyword : teacher development; lesson study; professional learning community

บทนำ

บุคคลสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ ก็คือ “ครู” เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาคุณภาพ มีศักยภาพเป็น “ครูเพื่อศิษย์” อย่างสมบูรณ์ โดยเปลี่ยนวิธีการสอนที่เน้น “วิชาเป็นตัวตั้ง” เป็น “เน้นชีวิตผู้เรียนเป็นตัว

Lampang Rajabhat University Journal

ตั้ง” ถือเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งในการ “อภิวัฒน์การเรียนรู้” เพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557: 6-7) ประกอบกับนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้น้อมนำกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวปฏิบัติ ได้แก่ “ให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู” “ให้ครูสอนเด็กให้มีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขัน แต่ให้แข่งกับตัวเอง ให้เด็กที่เรียนเก่งกว่า ช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า” และ “ให้ครูจัดกิจกรรมให้เด็กทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” และสิ่งสำคัญยิ่งกว่านั้นได้ยึดแนวนโยบายของนายกรัฐมนตรี ที่ลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนครู เพื่อให้ครูมีเวลาทุ่มเทให้กับการเรียนการสอนแก่นักเรียนอย่างแท้จริง รวมไปถึงการพัฒนาตนเองของครูในสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาการอบรมครู หรือพัฒนาตนเองของครูในช่วงเวลาราชการ (นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ, 2558: 1) สถานศึกษาได้นำกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และเรียนรู้อย่างมีความสุข ขณะเดียวกันมีกระบวนการ ขั้นตอนที่เป็นระบบ และสะท้อนผลของผู้เรียน โดยครูมีการจับคู่ Buddy กันทำให้ครูเกิดความสบายใจในการทำงาน ซึ่งในรูปแบบกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ด้วยวิธีการของระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และวิธีการชี้แนะ (Coaching) ได้นำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) และจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) เข้ามาช่วยในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีสอน ของครูโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญและเรียนรู้อย่างมีความสุข

โรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 เดิมโรงเรียนได้ประสบความสำเร็จตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยการบูรณาการในวันสำคัญต่าง ๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL) ต่อมารัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย ลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนของครู ให้เวลาทุ่มเทกับการสอน รวมถึงการพัฒนาตนเองในสถานศึกษาของครู เพื่อแก้ปัญหาในการอบรม สัมมนาครูในช่วงเวลาราชการ ทางโรงเรียนบ้านแม่จ้องจึงมีการนำรูปแบบการพัฒนาครูในลักษณะของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) มาใช้ในการพัฒนาครูให้มีระบบ สามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนของครู และสะท้อนผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยนำมาบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ของทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จนประสบความสำเร็จในด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาครูและศึกษาการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มาเป็นแนวทางใน

Lampang Rajabhat University Journal

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ให้มีทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพให้กับครูยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาครูของโรงเรียนแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การเลือกพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

การเลือกโรงเรียนที่เป็นพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1. การเลือกพื้นที่ มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS)

1.2 เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมการพัฒนาครูในโครงการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนบ้านแม่จ้องเต็มใจให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

2. **การเลือกกลุ่มเป้าหมาย**

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง จำนวน 6 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview of Key Informants) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน

2.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Of Key Informants) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 12 คน และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 12 คน รวม 24 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ร่วมกับครูและผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS)

2) ผู้ให้ข้อมูลเต็มใจให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

Lampang Rajabhat University Journal

กรอบความคิด/สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตามกรอบแนวคิด ดังแสดงในภาพข้างล่าง

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยตามรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการวิจัย 4 วิธี ได้แก่

1.1 ศึกษาจากเอกสารและรวบรวมข้อมูลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) การชี้แนะ (Coaching) จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) การถอดบทเรียน หนังสือ วารสาร จุลสาร รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

Lampang Rajabhat University Journal

1.2 สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแม่จ้อง จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง จำนวน 6 คน รวม 7 คน และแนวทางการสนทนากลุ่มของนักเรียนจำนวน 12 คน และผู้ปกครองจำนวน 12 คน รวมเป็น 24 คน

1.3 สังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาและสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูในชั้นเรียนในหน่วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาในรูปแบบ BBL ตามวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อเก็บข้อมูลและจดบันทึก ถ่ายภาพ และนำมาใช้วิเคราะห์ต่อไป

1.4 ศึกษาเอกสารคู่มือการจัดกิจกรรมแบบบูรณการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของครูและนักเรียน พร้อมกับการรวบรวมเอกสาร และจัดทำคู่มือเป็นรูปเล่ม

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการสนทนากลุ่ม

3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

3.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการสนทนาการกลุ่ม โดยนำแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดโครงสร้าง ให้ครอบคลุมเนื้อหาข้อมูลทุกส่วนที่ต้องการ

3.2 นำข้อมูลจากกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามในการวิจัย

3.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการสนทนาการกลุ่มที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 ผู้วิจัยนำแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการสนทนาการกลุ่ม ที่ผ่านการแนะนำ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง และจัดพิมพ์เป็นฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ศึกษาการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยศึกษาแผนปฏิบัติงานประจำปี รายงานการประเมิน

Lampang Rajabhat University Journal

ตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2558 ปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและครู การสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครู และสังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นระยะเวลา 4 เดือน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์เอกสารสภาพบริบทของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหารสถานศึกษา การสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครู สังเกตการบริหารงานองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบข้อมูลและหาข้อสรุป โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาจัดเป็นหมวดหมู่

ผลการวิจัย

ผลการศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้ผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. สภาพบริบทการพัฒนาครูของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง ตั้งอยู่ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในเขตชุมชน มีความพร้อมด้านการเดินทาง อาคารสถานที่ และบุคลากร จัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 55 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง จำนวน 6 คน รวม 7 คน (โรงเรียนบ้านแม่จ้อง, 2559 :1) โรงเรียนบ้านแม่จ้องเป็นโรงเรียนวิถีพุทธที่บูรณาการการเรียนรู้ในวันสำคัญต่าง ๆ ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL) จึงทำให้โรงเรียนบ้านแม่จ้องประสบความสำเร็จตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ต่อมาในปี พุทธศักราช 2558 โรงเรียนบ้านแม่จ้องได้เข้าร่วมโครงการการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ได้คัดเลือกให้โรงเรียนบ้านแม่จ้องเป็นโรงเรียนแกนนำในการเข้าร่วมโครงการ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการเข้ารับการอบรบ ได้เรียนรู้กระบวนการที่ชัดเจนขึ้น และได้นำความรู้ที่ได้มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมหน่วยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่บูรณาการในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมทุกเดือนเดือนละ 1 ครั้ง

2. การพัฒนาครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูได้นำกระบวนการระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) การชี้แนะ (Coaching) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) และจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative

Lampang Rajabhat University Journal

Education) เข้ามาช่วยในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนกระบวนการบริหารงานให้ครูมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นของครูอย่างตั้งใจ จัดตารางเวลาให้ครูสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ของวันอังคาร เวลา 14.00 – 16.00 น. โดยให้ครูนำประเด็นที่เป็นปัญหาการจัดการเรียนการสอนมานำเสนอที่ประชุม จากนั้นให้ครูที่ประสบความสำเร็จเล่าถึงวิธีการแก้ปัญหาในประเด็นนั้น ทุกคนฟังอย่างตั้งและร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์ สำหรับครูได้ปรับกระบวนการคิด เปลี่ยนวิธีการสอนในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนเข้าสู่ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งทางโรงเรียนบ้านแม่จ้องได้นำกระบวนการการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของชาริณี ตรีวรัญญู (2559: 20) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (See) และขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนผล (Reflect) มาประยุกต์ใช้กับบริบทของสถานศึกษาโดยกำหนดขั้นตอนการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนการสอนร่วมกัน (LS1) ผู้บริหารสถานศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาครูใน ยุคศตวรรษที่ 21 ครูต้องปรับวิธีการคิด เปลี่ยนวิธีสอน เพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนการบริหารงานขององค์กร โดยการเป็นผู้ฟังที่ดี มีเหตุผลกับทุกฝ่าย เป็นกลาง คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนาตนเองไปพร้อมกับครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งจะส่งผลให้ครูสามารถยอมรับในการเปลี่ยนแปลงตนเองและพัฒนาตนเองได้ ในการพัฒนาตนเองของครูนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาอาจเปิดโอกาสให้ครูเข้ารับการอบรมเพิ่มเติม หรือศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเห็นสภาพและบริบทที่สามารถนำมาปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติม และปรับทัศนคติของตนเองโดยมองที่ตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการบริหารเชิงบวก ซึ่งเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาครูและร่วมข้อตกลงในการพัฒนาตนเองนั้น จึงจัดประชุม กำหนดเป้าหมาย วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน โดยให้ครูจับคู่ Buddy คู่กัน 2 คน ตามความสมัครใจของครูที่สอนในระดับชั้นที่ใกล้เคียงกัน หรือครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกัน หรือครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน หรือครูที่มีกระบวนการทำงานที่ใกล้เคียงกัน ในการจับคู่ Buddy ของครูเกิดจากการไว้ใจซึ่งกันและกัน สามารถที่จะทำงานด้วยกันได้ ยอมรับซึ่งกันและกัน มีเวลาให้กัน สามารถเสนอแนะความคิดเห็นได้ และที่สำคัญต้องเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน จากนั้นครูเลือกหน่วยการเรียนรู้มา 1 หน่วย ที่นำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยบูรณาการในวันสำคัญของแต่ละเดือนตามโรงเรียนวิถีพุทธ

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (LS2) ครูและคู่ Buddy เลือกหน่วยมา 1 หน่วยที่นำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับหน่วยบูรณาการในวันสำคัญของแต่ละเดือนที่สอดคล้องกับโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งดูจากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้คู่

Lampang Rajabhat University Journal

Buddy ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างเป็นกัลยาณมิตร และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ คู่ Buddy จัดส่งให้หัวหน้าวิชาการอนุมัติแผนการจัดการเรียนรู้ และส่งผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการสอน (LS3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษามาจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งครูปรับวิธีการคิด เปลี่ยนวิธีสอน จากการที่เป็นผู้สอนอย่างเดียว ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนเป็นการสอนยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จากการถ่ายทอดความรู้เปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายไปสู่ความรู้ที่แท้จริงและถาวร และที่สำคัญครูเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้รู้เป็นผู้เรียนไปพร้อมกับนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมีคู่ Buddy สังเกตการสอนของครูผู้สอน พร้อมกับหัวหน้าวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมสังเกตการสอน และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการร่วมกิจกรรมกับเพื่อนในกลุ่ม และบันทึกการสังเกตการสอนลงในแบบบันทึกสังเกตการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตร

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนบทเรียน (LS4) เมื่อจัดกิจกรรมหน่วยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกท่านประชุมร่วมกัน เพื่อทำการถอดบทเรียนของการจัดการเรียนรู้และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนเริ่มสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนว่าเกิดปัญหาอะไรบ้าง ในสิ่งที่ตนเองคิดว่าเป็นปัญหาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป เมื่อสะท้อนมุมมองของตนเองเสร็จเรียบร้อย ต่อมาเป็นการสะท้อนการสังเกตการสอนของคู่ Buddy ซึ่งในการสังเกตการสอนของ คู่ Buddy จะเป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดูพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียน นักเรียนสามารถรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองภายในกลุ่มได้ ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เคารพในการทำงานของกันและกัน และที่สำคัญสามารถช่วยเหลือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ต่อมาเป็นการสะท้อนการสังเกตการสอนของหัวหน้าวิชาการ ซึ่งการสะท้อนของหัวหน้าวิชาการเสริมการสะท้อนของ คู่ Buddy ที่ได้สะท้อนให้กับครูผู้สอน เป็นการเติมเต็มในส่วนที่จะเพิ่มเติม และสามารถนำไปปฏิบัติการในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมให้กับนักเรียนในครั้งต่อไป และสุดท้ายเป็นการสะท้อนผลของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังเกตการสอนของครู ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้รับฟังข้อมูลของครู คู่ Buddy และหัวหน้าวิชาการแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูและเติมเต็มในการพัฒนาตนเองของครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพบริบทการพัฒนาครูของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเมืองดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจากการวิเคราะห์จากสถานการณ์พบว่า โรงเรียนบ้านแม่จ้องเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในเขตชุมชน จัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 55 คน ประกอบด้วย

Lampang Rajabhat University Journal

ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง จำนวน 6 คน รวม 7 คน (โรงเรียนบ้านแม่จ้อง, 2559) เป็นโรงเรียนวิถีพุทธที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนานักเรียนของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนาการกิน อยู่ ดู ฟังให้เป็น ผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตาในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธีระศักดิ์ บึงมุม (2559) และ วีรนุช สุทธพันธ์ (2558) ที่บูรณาการการเรียนรู้ในวันสำคัญต่าง ๆ ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL) ที่มุ่งเน้นสมองซีกซ้ายและซีกขวาให้เกิดการเรียนรู้อย่างสมดุลกับสติปัญญาของนักเรียน โดยใช้กระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ทำนองเดียวกันกับปริชมน์ กาลพัฒน์ (2554) จึงทำให้โรงเรียนบ้านแม่จ้องประสบความสำเร็จตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นภาพร วรเนตรสุดาทิพย์ (2554) ที่พบว่ารูปแบบในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องต้องทำให้ครูเกิดความเข้าใจแนวคิด แนวปฏิบัติการสอน ปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีสอน และการเรียนรู้ ต่อมาในปี พุทธศักราช 2558 โรงเรียนบ้านแม่จ้องได้เข้าร่วมโครงการการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ได้คัดเลือกให้โรงเรียนบ้านแม่จ้องเป็นโรงเรียนแกนนำในการเข้าร่วมโครงการ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการเข้ารับการอบรม ได้เรียนรู้กระบวนการที่ชัดเจนขึ้น และได้นำความรู้ที่ได้มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมหน่วยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่บูรณาการในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมทุกเดือนเดือนละ 1 ครั้ง

2. การพัฒนาครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูได้นำกระบวนการระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) การชี้แนะ (Coaching) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) และจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) เข้ามาช่วยในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนกระบวนการบริหารงานให้ครูมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นของครูอย่างตั้งใจ จัดตารางเวลาให้ครูสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ของวันอังคาร เวลา 14.00 – 16.00 น. โดยให้ครูนำประเด็นที่เป็นปัญหาการจัดการเรียนการสอนมานำเสนอที่ประชุม ให้ครูที่ประสบความสำเร็จเล่าถึงวิธีการแก้ปัญหาในประเด็นนั้น ทุกคนฟังอย่างตั้งและร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์ สำหรับครูได้ปรับกระบวนการคิด เปลี่ยนวิธีการสอนในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนเข้าสู่ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งทางโรงเรียนบ้านแม่จ้องได้นำกระบวนการการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ทำนองเดียวกันกับของชาริณี ตรีวรัญญู (2559) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (See)

Lampang Rajabhat University Journal

และขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนผล (Reflect) มาประยุกต์ใช้กับบริบทของสถานศึกษาโดยกำหนดขั้นตอน การพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนการสอนร่วมกัน (LS1) ผู้บริหารสถานศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาครูในยุคศตวรรษที่ 21 โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิจารณ์ พานิช (2555) ที่พบว่าครูต้องปรับวิธีการคิด เปลี่ยนวิธีสอน เพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนการบริหารงานขององค์กร โดยการเป็นผู้ฟังที่ดี มีเหตุผลกับทุกฝ่าย เป็นกลาง คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนาตนเองไปพร้อมกับครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งจะส่งผลให้ครูสามารถยอมรับในการเปลี่ยนแปลงตนเอง และพัฒนาตนเองได้ ในการพัฒนาตนเองของครูนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาอาจเปิดโอกาสให้ครูเข้ารับการอบรมเพิ่มเติม หรือศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเห็นสภาพและบริบทที่สามารถนำมาปรับปรุง พัฒนาเพิ่มเติม และปรับทัศนคติของตนเองโดยมองที่ตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการบริหารเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดา ศิลาน้อยและคณะ (2554) เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาครูและร่วมข้อตกลงในการพัฒนาตนเองนั้น จึงจัดประชุม กำหนดเป้าหมาย วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน โดยให้ครูจับคู่ Buddy คู่กัน 2 คน ตามความสมัครใจของครูที่สอนในระดับชั้นที่ใกล้เคียงกัน หรือครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกัน หรือครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน หรือครูที่มีกระบวนการทำงานที่ใกล้เคียงกัน ในการจับคู่ Buddy ของครูเกิดจากการไว้ใจซึ่งกันและกัน สามารถที่จะทำงานด้วยกันได้ ยอมรับซึ่งกันและกัน มีเวลาให้กัน สามารถเสนอแนะความคิดเห็นได้ และที่สำคัญต้องเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับ อัญชลี ธรรมวิธีกุล (2552) จากนั้นครูเลือกหน่วยการเรียนรู้มา 1 หน่วย ที่นำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยบูรณาการในวันสำคัญของแต่ละเดือนตามโรงเรียนวิถีพุทธ

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (LS2) ครูและคู่ Buddy เลือกหน่วยมา 1 หน่วยที่นำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เช่นเดียวกับนฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552) ให้สอดคล้องกับหน่วยบูรณาการในวันสำคัญของแต่ละเดือนที่สอดคล้องกับโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งดูจากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้คู่ Buddy ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างเป็นกัลยาณมิตร และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ คู่ Buddy จัดส่งให้หัวหน้าวิชาการอนุมัติแผนการจัดการเรียนรู้ และส่งผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการสอน (LS3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษามาจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมในชั้นเรียน ตามที่วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ครูปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีสอน จากการที่เป็นผู้สอนอย่างเดียว ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนเป็นการสอนยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จากการถ่ายทอดความรู้เปลี่ยนเป็น ผู้อำนวยความสะดวกและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการ

Lampang Rajabhat University Journal

เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายไปสู่ความรู้ที่แท้จริงและถาวร และที่สำคัญครูเปลี่ยนการเป็นผู้รู้เป็นนักเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน ในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมีคู่ Buddy สังเกตการสอนของครูผู้สอนพร้อมกับหัวหน้าวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมสังเกตการสอน และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการร่วมกิจกรรมกับเพื่อนในกลุ่ม และบันทึกการสังเกตการสอนลงในแบบบันทึกสังเกตการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิจักขณ์ พานิช (2550) ที่พบว่า การเรียนรู้ด้วยใจที่ใคร่ครวญหรือจิตปัญญาศึกษา เกิดจากภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ภายใน คือ ความคิด อามรณ์ ความรู้สึกของบุคคล การมีเมตตาต่อกัน การช่วยเหลือกัน ตลอดจนการเอาใจใส่ให้ความสำคัญที่ประกอบด้วย การฟังอย่างลึกซึ้ง การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ และการเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง นำไปสู่สัมพันธภาพที่เป็นมิตร ทำให้รู้สึกปลอดภัยไว้วางใจ อบอุ่นและกล้าเปิดเผยตัวตน

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนบทเรียน (LS4) เมื่อจัดกิจกรรมหน่วยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกท่านประชุมร่วมกัน เพื่อทำการถอดบทเรียนของการจัดการเรียนรู้และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนเริ่มสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนว่าเกิดปัญหาอะไรบ้าง ในสิ่งที่ตนเองคิดว่าเป็นปัญหาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป เมื่อสะท้อนมุมมองของตนเองเสร็จเรียบร้อย ต่อมาเป็นการสะท้อนการสังเกตการสอนของคู่ Buddy ซึ่งในการสังเกตการสอนของ คู่ Buddy จะเป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดูพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียน นักเรียนสามารถรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองภายในกลุ่มได้ ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เคารพในการทำงานของกันและกัน และที่สำคัญสามารถช่วยเหลือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ทำนองเดียวกันกับรัตนา ดวงแก้ว (2553) ต่อมาเป็นการสะท้อนการสังเกตการสอนของหัวหน้าวิชาการ ซึ่งการสะท้อนของหัวหน้าวิชาการเสริมการสะท้อนของ คู่ Buddy ที่ได้สะท้อนให้กับครูผู้สอน เป็นการเติมเต็มในส่วนที่จะเพิ่มเติม และสามารถนำไปปฏิบัติการในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมให้กับนักเรียนในครั้งต่อไป และสุดท้ายเป็นการสะท้อนผลของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังเกตการสอนของครู ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้รับฟังข้อมูลของครู คู่ Buddy และหัวหน้าวิชาการแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูและเติมเต็มในการพัฒนาตนเองของครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของปราณี อ่อนศรี (2557) ที่พบว่า กระบวนการเรียนรู้อย่างใคร่ครวญ เน้นพัฒนาการคิด จิตใจ อารมณ์ภายในตัวเองอย่างแท้จริง เพื่อเกิดตระหนักการเรียนรู้ในตนเอง รู้คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักความเมตตา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและแนวปฏิบัติของคนในองค์ให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตร และมีความสุข

Lampang Rajabhat University Journal

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรศึกษาสภาพบริบทของครูในสถานศึกษาก่อนการใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS)

1.2 ในการใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ควรศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอน กระบวนการตามแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) สำหรับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง

เอกสารอ้างอิง

ชาริณี ตรีวรัญญู. (2552). **การพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาตามแนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน.** วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.**

ธีระศักดิ์ บึงมุม. (2559). การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี,** 8(2) : 134-140.

นภาพร วรเนตรสุดาทิพย์. (2554). การศึกษาชั้นเรียน (Lesson study) : แนวคิดใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพครู Lesson Study: A New Concept for Teacher Professional Development, **วารสารวิจัย มข**, 1(2) : 86-99.

นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. (2558), [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.mkarea2.go.th/UserFiles/File/291058_1.pdf สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2559.

นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2552). การศึกษาชั้นเรียน : นวัตกรรมเพื่อการปฏิรูปครู, **บทความวิชาการ**, 32(2) : 12-21.

บังอร เสรีรัตน์ ชาริณี ตรีวรัญญู และเรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2558) .**วิถีสร้างครูสู่ศิษย์ : เอกสารประมวลแนวคิดและแนวทางพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับคณะทำงาน.** กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

ปราณี อ่อนศรี. (2557). จิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21, **วารสารพยาบาลทหารบก**, 15(1) : 7-11.

Lampang Rajabhat University Journal

ปริชมน กาลพัฒน์. (2554). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน,** คณะเภสัชศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รายงานประจำปีของสถานศึกษา. (2559). **รายงานประจำปี 2559.** เชียงใหม่: โรงเรียนบ้านแม่จ้อง.

รัตนา ดวงแก้ว. (2553). คู่มือการถอดบทเรียนโครงการพัฒนาชุมชน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http: banprak-nfe.com/webbord/index.php? สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2559.

ลัดดา ศิลาน้อยและคณะ. (2554). รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน, **วารสารมหาวิทยาลัยขอนแก่น,** 16(3) : 281-291.

วิจักขณ์ พานิช. (2550). **เรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การศึกษาดั่งเส้นทางแสวงหาทางจิตวิญญาณ.** กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**, กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

วีรนุช สุทธพันธ์. (2558). รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธที่มุ่งเน้นจิตอาสาของนักเรียนประถมศึกษา, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย**, 5(2) :112-121.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2559). “การยกระดับคุณภาพ ครูไทยในศตวรรษที่ 21.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://seminar.glf.or.th/file/Download File/621 สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2559.

อัญชลี ธรรมะวิธีกุล. (2552). “เทคนิคการนิเทศ : ระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษา (Mentoring).” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก https://panchalee.wordpress.com/2009/07/28/mentoring สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2559.

Lampang Rajabhat University Journal